

P r i n o s i

KATOLIČKO PRAVOSLAVNI DIJALOG PONOVO NA POČETKU

Ratko Perić, Mostar

UDK: 261.8 "2000"

Primljeno 11/2001.

Sažetak

Pisac ukratko podsjeća na početke i dosadašnji rad Međunarodne mješovite komisije za teološki dijalog između Katoličke crkve i pravoslavnih crkava. Na tijek dijaloga bitno je utjecao slom komunizma u Istočnoj Europi, nakon čega su se istočne katoličke crkve oslobodile državnog nadzora i prisilne pravoslavizacije te potvrdile svoje zajeništvo s Rimskom Stolicom. Time je problem unijata izbio u svoj svojoj silini. Oko njegovih kanonskih i eklezioloških implikacija ni u Baltimoru nije postignut sporazum. Ovdje donosimo hrvatski prijevod Priopćenja o tijeku plenarnog zasjedanja.

Razmišljam o mučnoj zadaći što je Bog zadade sinovima ljudskim (Prop 3,10). Jedna je od tih i ekumenska zadaća. Jedni veži, drugi driješi! Jedni sjedini, drugi razjedini! Tako dvije tisuće godina.

Sizif, lik iz grčke mitologije, poznat je po svojoj lukavosti, kojom je prevario čak i Thanatosa, mitološkoga boga smrti, svezavši ga u lance. Ali mu to nije puno koristilo jer ga je bog Hermes, gospodar Hada, uhvatio i osudio na muke, odnosno na kotrljanje golema kamena na brdo. I dok bi ga uzbrdo kotrljao, kamen bi se u određenom trenutku izmaknuo i skotrljao, pa jadni Sizif opet pik iznova. I tako cijelu vječnost. Sizifov dosadan posao i beskoristan napor! Njegovi sudrugovi Ticij i Tantal osuđeni su na druge muke, Tantalove, ali isto tako vječne.

Evo ekumenski Koncil, evo dijaloške geste ljubavi, evo teološki dijalozi na sve strane, sve ti se čini: hajde, Bože pomози! Kad najednom odron i sve se skotrlja na cestu, koja je tek proradila. Sve nam se čini da smo ekumenski kamen dokotrljali na vrh brda, da bi

trebalo uzajamno priznanje, čak i euharistijska koncelebracija, a kad tamo - sve niz Velež u Neretvu. I onda opet s pomoću Božjom kamen iz Neretve pa uz Velež!

DIJALOG U BALTIMORU

Članovi Međunarodne mješovite komisije za teološki dijalog između Katoličke crkve i pravoslavnih crkava sastali su se od 9. do 19. srpnja 2000. u Emmitsburgu u baltimoreskoj nadbiskupiji u Sjedinjenim Američkim Državama na svoje Osmo zasjedanje. Nakon višednevnih rasprava, koje su se vodile i među katolicima i među pravoslavicima i između jednih i drugih, došlo se do zaključka da se objavi zajedničko *Priopćenje*, ali bez temeljnoga teološkog dokumenta, o kojem se nije mogao postići dogovor. Na dosadašnjih sedam takvih plenarnih zasjedanja bili su objavljivani i teološki tekstovi koji su značili vidan i bitan pomak u ekumenskom razumijevanju.

Teološki dijalog između Katoličke crkve i petnaest pravoslavnih crkava počeo je 1980. godine nakon što su se, godinu dana prije toga, rimski papa Ivan Pavao II. u ime Katoličke crkve, i ekumenski patrijarh Dimitros I. po ovlaštenju petnaest pravoslavnih crkava, složili da se osnuje Mješovita komisija za službeni dijalog. Po trideset članova s jedne, tako i s druge strane. Komisija je u lipnju 1999. godine trebala održati svoje plenarno zasjedanje. Ali zbog napada koji je Sjevernoatlantski pakt (NATO) izveo na Srbiju, ono je sporazumno odgođeno za srpanj 2000. Na to su zasjedanje s pravoslavne strane trebala doći 24 člana iz 14 crkava koje su u duhovnom i kanonskom zajedništvu s Carigradskim patrijarhatom (na popisu nisu bili Jeruzalemski patrijarhat, koji ne sudjeluje od 1988., Bugarski patrijarhat, koji je razdijeljen u tri pravoslavne hijerarhije, Gruzijski patrijarhat i Crkva u Češkoj i Slovačkoj). Prema službenom popisu dvojica srpskih predstavnika, episkopi Irinej, bački, i Ignjatij, braničevski, bili su najavljeni, ali niti su sudjelovali niti su se ispričali. Pravoslavni Grci u Americi osigurali su svim pravoslavnim članovima sredstva za sudjelovanje. Stvarno je bilo nazočno trinaest pravoslavnih članova i devetnaest katoličkih.

Od početka je dogovoreno da se Komisija sastaje svake druge godine, a da se organizacija preuzima naizmjenično. Tako se Komisija do sada sastala osam puta: 1980. na Rodosu, 1982. u Münchenu, 1984. na Kreti, 1986./87. u Bariju, 1988. u Valamu, 1990. u Freisingu. Tada se odstupilo od spomenutog pravila. Naime, nakon Freisinga 1990., Sedmo se zasjedanje održalo tek tri godine

kasnije, u Balamandu u Libanonu, 1993., a Osmo sedam godina kasnije, u Baltimoreu.

Metoda rada je da se najprije sastanu neovisno tri mješovite potkomisije s po četiri člana i prirede radni tekst, koji se preda Koordinacijskom odboru sastavljenom od šesnaest članova, po osam sa svake strane. Tako priređene tekstove Odbor prerađuje i donese usuglašeni tekst za plenarno zasjedanje, za konačno dovršenje i odobrenje. Ta se procedura nije u potpunosti provela u posljednjem slučaju. Naime, još je u Valamu 1988. odlučeno da se za Freising priredi - i priređen je - tekst: "Kanonske posljedice sakramenta Reda u Crkvi". No, dogodile su se promjene na Istoku: pao je Berlinski zid, simbol svega komunističkog razdora, i crkve su se mogle pojaviti sa svojim identitetima. Tako su na slobodu izišle i istočne katoličke crkve, s milijunima vjernika, posebno u Ukrajini i Rumunjskoj koje su nakon rata nasilno, staljinističkim dekretom priključene pravoslavlju. Izišavši na slobodu, te su se crkve nakon 45 godina prisilne pravoslavizacije, željele vratiti u krilo i puno zajedništvo s Rimskom Stolicom, i to sa svojim biskupima, klerom, narodom i crkvenom imovinom. Tako je nastao problem širokih razmjera, čak do vrlo neugodnih fizičkih razračunavanja. Još uoči tih promjena, u vrijeme perestrojke, 1988. godine, jedna je pravoslavna delegacija iz Moskve u Vatikanu iznijela autoritativno mišljenje da se istočne katoličke crkve, izlazeći na slobodu, mogu sasvim slobodno opredijeliti i postati "latinske" ili ostati "istočno-pravoslavne"! Isto je to napismeno ponovila međupravoslavna delegacija u Baltimoru. No, te su sjedinjene crkve željele biti i dalje katoličke, jurisdikcijski povezane s Rimskom Stolicom, ali ne postajući latinske, nego ostajući s obredom, liturgijom, predajom i pravom dvotisućljetnog Istoka. U tome je bit, srž i križ sadašnje ekumenske problematike, koja se nužno odrazila i na teološki katoličko-pravoslavni dijalog.

Tema povijesnoga "unijatizma", tj. činjenice da su se veće skupine vjernika, pa i neke biskupije u 16. stoljeću, u želji za jedinstvom s Katoličkom crkvom, također pod utjecajem vanjskih političkih faktora, i ne uvijek mirnim putem, odvojile od pravoslavlja i pripojile katoličkom zajedništvu, bila je nazočna od početka dijaloga. Pravoslavni su čak tražili da u dijalogu ne sudjeluju članovi tih "unijatskih crkava", ali katolici nisu popuštali. Ipak, ta je unijatsko-prozelitska problematika izbila u svoj svojoj silini tek devedesetih godina. Tako se Komisija, ostavivši po strani već pripremljenu temu o papinskom primatu, dala na proučavanje "unijatizma". Komisija je izdala dva dokumenta: Izjavu u Freisingu 1990. i opširno i temeljito razrađen dokument 1993. u Balamandu,

gdje su donesena teološka načela i praktična pravila.¹ Taj je posljednji dokument Komisije Rumunjski pravoslavni sinod službeno prihvatio, a Grčka ga Pravoslavna crkva, koja nije ni sudjelovala zasjedanju u Balamandu, službeno odbila. Mislilo se da je problem s unijatizmom ipak riješen. Odnosi između Katoličke i pravoslavnih crkava uključivali su nastavak teološkog dijaloga: katolička je strana inzistirala na dokumentu pripremljenu za zasjedanje u Freisingu (o primatu), pravoslavna je strana htjela i dalje raspravljati o "unijatizmu" i prozelitizmu, koji je inače, zbog svoje obostranosti, kamen mali smutnje velike i u općim odnosima i u teološkom dijalogu.

Istočne katoličke Crkve broje više od 15 milijuna vjernika i raspoređene su u pet istočnih predaja: armensku, aleksandrijsku, s dva obreda, kaldejsku, također s dva obreda, antiohijsku, s tri obreda, i bizantsku, s dvanaest obreda. Gledano hijerarhijski, postoji pet istočnih predaja sa šest istočnih katoličkih patrijarhata (koptski, maronitski, sirske, armenski, kaldejski i melkitski) i više od dvjesto metropolija, nadbiskupija, biskupija i egzarhata. Ima nekih mjesta u kojima ima po šest crkvenih hijerarha, kao što su Kairo, Beirut i Alep u Siriji, a u samoj Moskvi, s "patrijarhom moskovskim i cijele Rusije" ima 12 pravoslavnih episkopa, a ima isto tako 12 biskupa za 12 ostalih kršćanskih crkvenih zajednica! Pravi apostolski broj! I to dvostruki! A trebalo bi vrijediti crkveno, odnosno ekleziološko pravilo prvoga tisućljeća da u jednome mjestu bude jedan kršćanski biskup ordinarij!

Nakon Balamanda odstupilo se djelomično i od radne dijaloške metode. Katolička je strana inzistirala da se održe tri potkomisije, koje će prirediti tri različita teksta. Ali nije uspjelo. Dogovorili su se ipak da se sastane samo jedna potkomisija, i to u Rimu u travnju 1997. Sastavljen je nacrt. Sastao se i Koordinacijski odbor u lipnju 1998. u Aricci kod Rima. Na tom je sastanku sudjelovao i predstavnik Srpske pravoslavne crkve. Pripremljen je radni tekst na tome sastanku, gdje su se "pravoslavni predstavnici založili i uspjeli unijeti u tekst tvrdnje koje osuđuju unijatizam kao *abnormalnu ekleziološku situaciju*, koje su prihvatile obje strane. Dapače, onaj su tekst potpisali svi nazočni, uključivši oba supredsjedatelja."²

1 Četvrti temeljni dokument, u: Crkva u svijetu, 29 (1994), str. 64-73. Uvod i prijevod balamndskog dokumenta. Valja napomenuti da se *Izjava katoličko-pravoslavne komisije o unijatizmu i prozelitizmu*, CUS, 25 (1990), str. 366-373, ne smatra "temeljnim dokumentom", nego samo Izjavom.

2 *Il dialogo teologico di ortodossi e romano-cattolici*, u: *Ekklisia*, 10 (2000), str. 934-935, (prijevod s talijanskog).

Obje su delegacije došle u Baltimore s pripremljenim kritikama na taj radni tekst Koordinacijskog odbora. Na temelju primjedaba jedne i druge strane uži Odbor, imenovan *ad hoc* u Baltimoreu, redigirao je novi tekst za raspravu. O tom se sadržaju vodila živa diskusija nekoliko dana, stavljeno je više prijedloga na dijaloški stol. Konačno je odlučeno da se nikakav tekst ne objavljuje dok crkvene hijerarhije - katolička i pravoslavne - ne odluče kako postupiti dalje. Dogovoreno je da se izda zajedničko Priopćenje o samome tijeku plenarnoga zasjedanja. Donosimo hrvatski prijevod³ s engleskog izvornika.

PRIOPĆENJE

Međunarodne mješovite komisije za teološki dijalog između Rimokatoličke crkve i Pravoslavnih crkava
Emmitsburg – Baltimore, SAD, 9.-19. srpnja 2000.

Osmo plenarno zasjedanje Međunarodne mješovite komisije za teološki dijalog između Rimokatoličke crkve i pravoslavnih crkava održano je u kolegiju i sjemeništu Sv. Marije na gori Emmitsburgu, Maryland, SAD, od 9. do 19. srpnja 2000. Komisiju je velikodušno ugostio kardinal William H. Keeler, nadbiskup baltimorski, uz pomoć predsjednika, rektora i drugoga osoblja iz kolegija i sjemeništa Sv. Marije na Gori.

Sjednicu su vodili kardinal Edward Idris Cassidy, predsjednik Papinskog vijeća za promicanje kršćanskog jedinstva, i australski nadbiskup Stylianos, iz Ekumenskog patrijarhata. Rimokatolički članovi bili su nadbiskupi, biskupi i stručnjaci iz SAD-a, Italije, Austrije, Belgije, Bosne i Hercegovine, Njemačke, Grčke, Izraela, Libanona, Poljske i Rumunjske. Pravoslavni su članovi bili mitropoliti, episkopi i stručnjaci iz Ekumenskog patrijarhata carigradskoga, iz Patrijarhata aleksandrijskoga, antiohijskoga, moskovskoga i rumunjskoga te iz crkava Cipra, Grčke, Albanije, Poljske, Finske i Estonije.

Članovi su komisije u tjednu pribivali brojnim činima pobožnosti, uključujući Službu riječi u bazilici svetišta sv. Elizabete Seton, Doksologiji u grčkoj katedrali Nauještenja u Baltimoreu, svečanom slavlju Euharistije u katoličkoj bazilici Uznesenja u Baltimoreu i Božanskoj liturgiji u grčko-pravoslavnoj katedrali Svete Mudrosti u Washingtonu. U svim tim prigodama bili su dočekani s velikom srdačnošću i gostoljubivošću mjesnoga svećenstva i naroda iz raznih mjesta.

³ L'Osservatore Romano, 20. VII. 2000., str. 5.

Tema o kojoj se raspravljalo na ovom plenarnom zasjedanju bila je "Ekleziološke i kanonske implikacije unijatizma", na temelju prethodnoga dokumenta koji je pripremio Koordinacijski odbor Komisije u Aricci kod Rima (1998.). Taj je predmet poprimio osobitu važnost nakon promjena koje su se dogodile u Srednjoj i Istočnoj Europi u posljednjih deset godina.

Međunarodna mješovita komisija bavila se posebno tim pitanjem od svojega Šestoga plenarnog zasjedanja u Freisingu (Njemačka) 1990. i na Sedmome zasjedanju u Balamandu (Libanon) 1993. Dokumente, koji su dotaknuli teološke aspekte kao i praktične smjernice, objavila je Mješovita komisija sa svojih susreta. Iako su reakcije općenito bile pozitivne, ti su dokumenti naišli na neke pridržaje i čak otvoreno protivljenje, katkad s obje strane. Stoga, osjetila se potreba da Mješovita komisija nastavi s razmišljanjem kako bi se postiglo zajedničko razumijevanje o tom krajnje trnovitom pitanju.

Rasprave na ovom plenarnom zasjedanju bile su dalekosežne, intenzivne i potpune. Doticale su mnoga teološka i kanonska pitanja povezana s postojanjem i djelovanjem istočnih katoličkih crkava. No, kako sporazum nije postignut o bazičnom teološkom pojmu unijatizma, odlučeno je da se ovaj put izradi zajedničko priopćenje. Stoga će članovi izvijestiti svoje crkve, koje će naznačiti kako prevladati ovu zapreku da bi se mirno nastavio dijalog.

Komisija uviđa potrebu za daljnjim proučavanjem teoloških, pastoralnih, povijesnih i kanonskih pitanja u tom pogledu. Ona dobro razumije složenost problema koji se moraju rješavati i istodobno važnost dijaloga za crkve. Unatoč svim poteškoćama, Komisija se nada da će po ovom procesu biti sposobna i dalje razvijati svoje istraživanje s obzirom na puno zajedništvo između Rimske katoličke i Pravoslavne crkve, proces koji je već postigao značajan napredak u plenarnim susretima u Münchenu (1982.) na Kreti (1984.) u Bariju (1986. i 1987.) i Valamu u Finskoj (1988.). Ove 2000. godine od Rođenja našega Gospodina Isusa Krista naša Mješovita komisija slavi 20. obljetnicu od početka svojega rada na Patmosu i Rodosu 1980. Ovo je prava prigoda da zahvali Bogu - Ocu, Sinu i Duhu Svetomu - za sve što je zajedno postignuto tijekom ova dva desetljeća.

Komisija izražava svoju zahvalnost osoblju Nadbiskupije i Kolegija sjemeništa koje je pridonijelo da se ovaj prvi susret na Sjevernoameričkom kontinentu tako ugodno ostvari. Posebno zahvaljuje onim osobama i skupinama koje su svojim stalnim molitvama pratile njezin rad.

Emmitsburg – Baltimore, 19. srpnja 2000.

DEKLARACIJA PRAVOSLAVACA

Službeno glasilo Grčke pravoslavne crkve u rubrici "Primjedbe i komentari"⁴ osvrće se na Osmo zasjedanje Mješovite međunarodne komisije za teološki dijalog između pravoslavnih crkava i Katoličke crkve, održano u Baltimoreu⁵ i donosi zajedničku Izjavu pravoslavnih sudionika na tome sastanku. Izjava, upućena pravoslavnim crkvama, nosi datum 18. srpnja 2000., a dan kasnije objavljeno je zajedničko Priopćenje o radu Komisije, koje smo gore naveli. Grčko glasilo donosi uvodnu napomenu:

"Žive rasprave, koje su nedvojbeno vodile do produbljenja u raznim pojedinim točkama, zbog bitnih razilaženja nisu dovele do postizanja dogovora i zajedničke izjave. Zbog odsutnosti nekih pravoslavnih crkava, i zbog nesnošljivosti članova rimokatoličke delegacije, članovi pravoslavne delegacije, predstavnici Patrijarhata ekumenskoga, aleksandrijskoga, antiohijskoga, moskovskoga, rumunjskoga, te crkava Cipra, Grčke, Albanije, Poljske, Finske i Estonije sastavili su zajedničku izjavu, koja glasi:

Zajednička izjava međupravoslavne delegacije

Međupravoslavna delegacija na Osmom zasjedanju Mješovite međunarodne komisije za teološki dijalog između Pravoslavne crkve i Rimokatoličke crkve, koje se odražalo u Baltimoreu u SAD-u od 9. do 19. srpnja 2000., smatra svojom dužnošću uputiti Presvetim Pravoslavnim crkvama sljedeću zajedničku izjavu:

a) Izražava svoje čuđenje i gorčinu zbog toga što svi pravoslavni, unatoč tomu što opetovano, pa i nedavno, izjavljuju da žele nastaviti službeni teološki dijalog s rimokatolicima, ipak i ovaj put, kao i u Balamandu (1993.) nisu nazočne, na posve neprotumačiv način i bez ikakve isprike, četiri Crkve, i to Srpski patrijarhat, Bugarski patrijarhat, Gruzijски patrijarhat i Crkva u Češkoj i Slovačkoj (Jeruzalemski patrijarhat, kao što je poznato, već godinama sustavno ne sudjeluje).

Ta činjenica, naravno, oslabljuje ne samo u biti i broju našu delegaciju, nego nas sve moralno izlaže pred očima naših sugovornika kao i pred javnim međunarodnim mnijenjem.

4 *Ekklizista*, 10 (2000), str. 951-952. Fotokopiju grčkoga izvornika i talijanskoga primio sam, sa zahvalnošću, od rimskog prof. dr. Dimitrija Salachasa, Grka grčko-istočnoga obreda, člana Komisije od samoga njezina početka, već 20 godina.

5 Vidi *Glas Koncila*, br. 32 (2000), str. 8.

b) Budući da je poznata sva pretpovijest pitanja o unijatizmu u dijalogu, kao i mučnina koju su zbog kritika podnijeli i još uvijek podnose pravoslavni sudionici u Balamandu, očekivalo bi se da i rimokatolici budu više zahvalni za popustljivost (epitekeia) koja im je iskazana s obzirom na spomenuto pitanje, tako da bi se dijalog mogao uputiti prema iskrenu konačnu rješerju. Ali, umjesto toga, iskorišćujući našu popustljivost i susretljivost pokazanu prema unijatima - da ne budu isključeni iz rasprave koja ih se tiče, nego, naprotiv, da mogu iznijeti svoj identitet i nakon toga birati kamo se žele pritijeloviti, tj. pravoslavnima, odakle su nasilno bili otkinuti, ili rimokatolicima - Rimokatolici su vjerovali da na temelju balamandskoga dokumenta već imaju pravo promatrati unijate kao "kanonske Crkve". Stoga su rimokatolici u Baltimoreu po svaku cijenu pokušali obezvrijediti napor koji je poduzet u Aricci (1998.) da se postigne ravnoteža s balamandskim dokumentom, ukrutiwiši svoj stav, koji je na najjasniji način izrazio biskup Walter Kasper, prvi put se predstavivši za dijaloškim stolom, naslijediwiši sad već umirovljenoga biskupa Pierrea Dupreya.

Stoga, međupravoslavna se delegacija osjeća obvezatnom izjaviti da korake susretljivosti prema unijatima, poduzete u Balamandu, sada moramo promatrati kao da se nisu ni dogodili, jer ih Rim nije prikladno vrednovao. Dosljedno tomu, ponovno se vraćamo na vrlo trnovito pitanje unijatizma na temelju nigdje ničega. To znači da od sada ubuduće moramo na nedvoznačan način konačno obrađivati pitanje sa svom dužnom strogošću, ne priznavajući ni na koji način "kanoničnost" postojanja slična crkvenog statusa, jer, između ostaloga, takvo bi priznanje s naše strane značilo nijekanje same kanoničnosti pravoslavnih crkava Istoka, koju unijati, podržavani od Rima, nastavljaju oponašati bez Božjega straha i bez osnovnoga srama prema povijesnoj istini.

Baltimore, 18. srpnje. 2000."

Ovako radikalna i žestoka izjava pravoslavnih sudionika u Baltimoreu - za koju katolička strana tada nije ni znala, dapače, sutradan je izdano zajedničko Priopćenje u vrlo mirnu i ekumenskom tonu - sigurno će pravoslavne crkve navesti na razmišljanje glede dijaloga s Katoličkom crkvom. U međupravoslavnoj izjavi vrijedno je istaknuti nekoliko stvari:

Prvo, Papa je u pismu predsjedniku Papinskoga vijeća za jedinstvo kršćana (koje isto glasilo citira), od 20. svibnja 1999., napisao da Katolička crkva smatra istočne katoličke crkve ("unijatske") jednakima, tj. istoga dostojanstva i časti, svima drugim partikularnim crkvama latinskog obreda, a, evo, međupravoslavna

delegacija više ne želi priznavati ni na koji način njihovu kanoničnost, koja je bila priznata u Balamandu.

Drugo, sjedinjenim crkvama, koje - kako kaže izjava - bez "Božjega straha" i ljudskoga "srama" prema povijesnoj istini, imitiraju pravoslavnu kanoničnost, ne preostaje drugo nego se opredijeliti: žele li postati "katolici" s Rimom latinske predaje ili se vratiti u "pravoslavne" bez Rima! Takve kolektivne dileme ne padaju međutim na pamet nikomu, ni u čitavoj Katoličkoj crkvi ni u pojedinim istočnim katoličkim crkvama.

Treće, ako se tomu doda da je Kongregacija za nauk vjere, 30. lipnja 2000. objavila Notu biskupima, osobito sudionicima ekumenskog dijaloga, o dijaloškoj upotrebi izraza "sestrinska Crkva", tj. da je, u konkretnom slučaju, točno i teološki reći kako Katolička crkva, kao jedna jedincata Crkva u kojoj subsistira Crkva Kristova, i kojoj pripada naslov "majka", ne vodi dijalog s Pravoslavnom crkvom kao sestrom, nego kao s pravoslavnim partikularnim crkvama, onda to još više može probuditi neraspoloženje u pravoslavnim sugovornicima.

U svakom slučaju, nakon susreta kardinala E. Cassidyja i biskupa W. Kaspera, pročelnika i tajnika Papinskog vijeća za jedinstvo kršćana, s Barolomejem, ekumenskim patrijarhom u Carigradu, za blagdan sv. Andrije apostola, Petrova brata, 30. studenoga 2000., čini se da bi se, prema vijestima moglo osnovati neko uže teološko povjerenstvo, od nekoliko katoličko-pravoslavnih članova, da se pokuša pronaći izlaz iz ove ekumenske krize.

CATHOLIC-ORTHODOX DIALOGUE STARTING AGAIN

Summary

The author briefly reminds of the beginnings and present work of The World Interfaith Commission for the theological dialogue between the Catholic Church and Orthodox churches. The course of the dialogue was under the essential influence of the fall of communism in Eastern Europe, when Eastern catholic churches freed themselves from state control and from the imposed acceptance of the idea that they were a part of the Orthodox Church, and confirmed their unity with the Roman Holy See. This initiated the outburst of the Uniatism issue. An agreement on canonical and ecclesiological implications was not achieved in Baltimore either. Here we have a Croatian translation of the Communiqué on the plenary session.